

**УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЗАЛІЗНИЧНОГО ТРАНСПОРТУ**

НАВЧАЛЬНО-НАУКОВІЙ ЦЕНТР ГУМАНІТАРНОЇ ОСВІТИ

Кафедра іноземних мов

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

ДО ВИКОНАННЯ ТЕСТОВИХ ЗАВДАНЬ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

**з дисципліни
«ЛАТИНСЬКА МОВА»**

Харків – 2022

Методичні вказівки розглянуто та рекомендовано до друку на засіданні кафедри іноземних мов 7 листопада 2022 р., протокол № 3.

Методичні вказівки з дисципліни «Латинська мова» створено для самостійної роботи здобувачів вищої освіти спеціальності «Філологія». Дані методичні вказівки орієнтовано на закріплення основних питань з латинської граматики та структури термінів. У сучасному освітньому процесі тестування є встановленою та ефективною формою перевірки та самоконтролю знань. З цією метою програмний матеріал розбито на основні теми, що відповідають положенням робочої навчальної програми з латинської мови. За основними темами складено тестові питання, до яких пропонується кілька варіантів відповідей, необхідно зазначити один правильний.

Укладач

ст. викл. І. Б. Радченко

Рецензент

доц. С. І. Нешко

ТЕМА 1. Історія розвитку латинської мови

Виберіть одну правильну відповідь.

1 Латинська є:

- а) розмовною мовою;
- б) семітською мовою;
- в) тюркською мовою;
- г) живою мовою;
- д) мертвою мовою.

2 Коли з'явилися перші відомості про латинську мову:

- а) 1 ст. до н. е.;
- б) 1 тис. н. е.;
- в) 1 тис. до н. е.;
- г) 2 тис. до н. е.;
- д) 1 ст. н. е.?

3 Назвіть, яке місто стало центром об'єднання італійських племен:

- а) Афіни;
- б) Рим;
- в) Вавилон;
- г) Неаполь;
- д) Фіви.

4 Назвіть державу, державною мовою якої була латинська мова:

- а) Італія;
- б) Греція;
- в) Римська імперія;
- г) Франкське королівство;
- д) Іспанія.

5 Назвіть, коли утворилася Римська імперія:

- а) до кінця 1-го століття до н. е.;
- б) на початку 1-го століття до н. е.;
- в) до кінця 2-го століття н. е.;

- г) початок 1 тисячоліття до н. е.;
- д) початок 1 тисячоліття н. е.

6 Вкажіть, яку територію займала Римська імперія:

- а) від сучасної Греції на сході до сучасної Іспанії на заході;
- б) від сучасної Болгарії на сході до сучасної Франції на заході;
- в) від сучасної Румунії на сході до сучасної Португалії на заході;
- г) від сучасної Румунії на сході до сучасної Іспанії на заході;
- д) від сучасної Італії на сході до сучасної Португалії на заході.

7 Вкажіть, яка мова була державною в Римській імперії:

- а) грецька;
- б) латинська;
- в) італійська;
- г) іспанська;
- д) португальська.

8 Вкажіть час, з якого латинська як жива розмовна мова перестала функціонувати і вважається мертвою:

- а) III-VI ст. н. е.;
- б) з кінця VI ст. н. е.;
- в) I-II ст. н. е.;
- г) з кінця III ст. н. е.;
- д) з кінця V ст. н. е.

9 Вкажіть, яка мова з'явилася на території Апеннінського півострова внаслідок зміни латинської мови:

- а) іспанська;
- б) французька;
- в) італійська;
- г) румунська;
- д) грецька.

10 Вкажіть, яку узагальнюючу назву носять мови, що розвинулися внаслідок історичної зміни латинської:

- а) індоєвропейські мови;
- б) німецькі мови;
- в) романські мови;

- г) англосаксонські мови;
- д) семітські мови.

11 Вкажіть, як називається алфавіт, яким користується більшість держав Західної Європи:

- а) англійська алфавіт;
- б) німецький алфавіт;
- в) латинський алфавіт;
- г) кириличний алфавіт;
- д) глаголиця.

12 Вкажіть основну сферу використання латинської мови:

- а) мова міждержавного спілкування;
- б) розмовна мова;
- в) джерело освіти міжнародної, суспільно-політичної та наукової термінології;
- г) мова художньої літератури;
- д) мова наукового спілкування.

13 Вкажіть, який період остаточно зміцнив латинську мову як мову вищої школи, міжнародну мову науки:

- а) післяантичний період;
- б) епоха Відродження;
- в) пізнє середньовіччя;
- г) ХІХ ст.;
- д) ХХ ст.

14 Вимова і написання слів грецького походження, що застосовуються зараз, в латинській транскрипції розробив європейський гуманіст:

- а) Леонардо да Вінчі;
- б) Боккаччо;
- в) Томас Мор;
- г) Еразм Роттердамський;
- д) Томмазо Кампанелла.

15 Вкажіть, коли почалося поширення латинської мови на землях східних слов'ян:

- а) з XVIII ст.;
- б) з XVI ст.;
- в) з XIV ст.;
- г) з 1657-1658 рр.;
- д) з 1687 р.

16 Вкажіть, яку функцію в сучасному світі виконують давньогрецька та латинська мови:

- а) комунікативну;
- б) терміноутворювальну;
- в) загальноосвітню;
- г) пізнавальну;
- д) культурно-просвітницьку.

17 Як називається спеціальна наука, яка займається вивченням історії мов, їх походженням, досліджує закони розвитку мов:

- а) термінознавство;
- б) лінгвістика;
- в) філологія;
- г) лексикологія;
- д) історія?

18 Автором «Записок про галльську війну» був:

- а) командувач римськими легіонами Юлій Цезар;
- б) географ Страбон;
- в) історик Тацит.

19 У середньовічній Європі вивченням давніх мов та культур займалися:

- а) мандрівники;
- б) єврейські купці;
- в) християнські ченці;
- г) історики;
- д) поети.

- 20 Де імовірно знаходилася прабатьківщина кельтів:
- а) на схід від Рейну на території сучасної Баварії та Чехії;
 - б) на території Північного Причорномор'я;
 - в) на території Галлії (сучасної Франції)?

- 21 Найдавніші пам'ятки латинською мовою відомі:
- а) з VI ст. до н.е.;
 - б) з I ст. н.е.;
 - в) з першого тисячоліття нашої ери;
 - г) з II ст. н. е.;
 - д) з III ст. до н. е.

- 22 Які історичні події знайшли відображення у знаменитих поемах Гомера «Іліада» та «Одіссея»:
- а) війна ахейців з троянцями;
 - б) вторгнення ахейців на південь Балканського півострова;
 - в) загибель мінойської цивілізації внаслідок природної катастрофи?

- 23 Які події відображені у стародавній легенді про мінотавра:
- а) битва Тесея з Мінотавром;
 - б) жертвопринесення бугая з тілом людини;
 - в) викрадення царя Міноса?

- 24 Який період часу римляни називали «золотим віком»:
- а) період перших імператорів;
 - б) період Римської республіки;
 - в) період етрусських царів?

- 25 Який сюжет став основою для емпіричного твору Гомера «Іліада»:
- а) війна хеттів з ахейцями;
 - б) війна хеттів з єгиптянами;
 - в) війна хеттів з ассирійцями?

- 26 Кого Гомер називав «деміургами»:
- а) ремісників-металургів;
 - б) будівників стародавніх храмів;
 - в) поганських богів?

27 Хто став першим імператором Риму:

- а) Октавіан;
- б) Марк Антоній;
- в) Юлій Цезар;
- г) Гомер;
- д) Тацит?

28 Латинська мова відноситься до групи:

- а) романської;
- б) індійської;
- в) німецької.

29 Літературною мовою західноєвропейського середньовіччя є:

- а) латинська;
- б) французька;
- в) іспанська.

30 Чим прославилися міфічні брати Ромул і Рем:

- а) підставою Риму;
- б) підкоренням етрусків;
- в) завоюванням сусідніх племен;
- г) війною хеттів з ассирійцями?

31 Що означало на той час латинське слово «республіка»:

- а) справа народу;
- б) диктатура вождя;
- в) влада патріарха;
- г) справа вождя;
- д) влада народу?

32 Що означало для давніх римлян слово «сенат»:

- а) порада старійшин;
- б) родова аристократія;
- в) військова дружина;
- г) влада патріарха;
- д) період перших імператорів?

33 Що розуміли у Римі під словом «прізвище»:

- а) велику патріархальну сім'ю;
- б) родову знать;
- в) глави стародавнього роду;
- г) особисте ім'я патріарха?

34 Чому венетів вважають предками слов'янських народів:

- а) зберіглася спорідненість мов;
- б) подібність антропологічних типів;
- в) загальна територія проживання?

ТЕМА 2. Латинська абетка. Правила читання. Дифтонги. Диграфи.

Виберіть одну правильну відповідь.

1 Вкажіть, скільки літер складають латинський алфавіт:

- а) 25;
- б) 24;
- в) 26;
- г) 18;
- д) 21.

2 Вкажіть, які приголосні завжди вимовляються м'яко:

- а) g, d;
- б) b, p;
- в) l;
- г) t;
- д) s.

3 Вкажіть, якими літерами латинською мовою може позначатися звук [к]:

- а) c, k;
- б) k, q;
- в) c, q;
- г) c, k, q;
- д) k.

4 Вкажіть, якими літерами латинською мовою може позначатися звук [i]:

- а) i, y, j;
- б) i, y;
- в) i, j;
- г) y, j;
- д) i, u.

5 Вкажіть, які літери латинською мовою позначають і голосний, і приголосний звуки:

- а) y; u;
- б) u; i;
- в) y; i;
- г) j; e
- д) e; a.

6 Вкажіть, як у латинській мові може позначатися на письмі звук [э]:

- а) e, ae, oe;
- б) e, ae, oe;
- в) e, ae;
- г) ae, oe;
- д) ae, e.

7 Дифтонг ae вимовляється:

- а) [e];
- б) [ae];
- в) [è];
- г) [ay];
- д) [ev];

8 Дифтонг oe у практиці читається:

- а) [oe];
- б) [e];
- в) [è];
- г) [ev];
- д) [ay].

9 Дифтонг au у вимовній практиці читається:

- а) [ев];
- б) [е];
- в) [è];
- г) [ау];
- д) [оє].

10 Дифтонг eu у вимовній практиці читається:

- а) [оє];
- б) [е];
- в) [è];
- г) [ау];
- д) [ев].

11 Поєднання аè вимовляється:

- а) [ає];
- б) [аè];
- в) [оє];
- г) [е];
- д) [і].

12 Поєднання ії вимовляється:

- а) [ає];
- б) [оє];
- в) [аè];
- г) [е];
- д) [і].

13 Яке поєднання букв читається як [гв]:

- а) -tu-перед голосними;
- б) -gu-перед голосними;
- в) -qu-перед голосними;
- г) -cu-перед голосними;
- д) -su-перед голосними?

14 Яке поєднання букв читається як [кв]:

- а) -qu-перед голосними;
- б) -gu-перед голосними;

- в) -su-перед голосними;
- г) -su-перед голосними;
- д) -tu-перед голосними?

15 Згідно з латинською мовою с читається як [ц]:

- а) завжди;
- б) перед голосними і, у, е та дифтонгами ае, ое;
- в) наприкінці слова;
- г) перед голосними а, о, у; перед усіма приголосними, крім h; наприкінці слова;
- д) перед приголосними.

16 Приголосний с латинською мовою читається як [к]:

- а) завжди;
- б) перед голосними і, у, е та дифтонгами ае, ое;
- в) наприкінці слова;
- г) перед голосними а, о, у; перед усіма приголосними, крім h; наприкінці слова;
- д) перед приголосними.

ТЕМА 3. Довгота і короткість складів. Правила наголосу

Виберіть одну правильну відповідь.

1 Наголос латинською мовою ніколи не ставиться:

- а) на перший склад;
- б) на другий склад;
- в) на третій склад;
- г) на останній склад;
- д) на передостанній склад.

2 Наголос у латинській мові ставиться:

- а) на передостанній склад, якщо він довгий;
- б) на передостанній склад, якщо він короткий;
- в) перший склад, якщо він довгий;
- г) на останній склад, якщо він довгий;
- д) перший склад, якщо він короткий.

3 Довгі голосні записуються так:

- а) a, o, u, e, i, y;
- б) ā, ō, ū, ē, ī, ŷ;
- в) ǎ, ǒ, ǔ, ǣ, ǐ, y;
- г) á, ó, ú, í, ý;
- д) ä, ë, ï, ö, ü, ŷ.

4 Короткі голосні записуються так:

- а) a, o, u, e, i, y;
- б) ā, ō, ū, ē, ī, ŷ;
- в) ǎ, ǒ, ǔ, ǣ, ǐ, y;
- г) á, ó, ú, í, ý;
- д) ä, ë, ï, ö, ü, ŷ.

5 У латинській мові склад є довгим:

- а) якщо містить дифтонг; якщо містить довгий голосний;
- б) якщо містить дифтонг; якщо голосний склад стоїть перед двома або більше приголосними, або перед подвійними приголосними x, z (викл. поєднання приголосних b, p, c, g, d, t c r, l);
- в) якщо містить довгий голосний;
- г) якщо містить короткий голосний, позначений при написанні надрядковим знаком; якщо містить голосний перед голосним або h;

6 У латинській мові склад є коротким:

- а) якщо містить дифтонг; якщо містить довгий голосний;
- б) якщо містить дифтонг; якщо голосний склад стоїть перед двома або більше приголосними або перед подвійними приголосними x, z (викл. поєднання приголосних b, p, c, g, d, t c r, l); якщо містить довгий голосний;
- в) якщо містить довгий голосний;
- г) якщо містить короткий голосний за природою, позначений при написанні надрядковим знаком; якщо містить голосний перед голосним або h;

ТЕМА 4. Словникова форма іменників і прикметників. Визначення відміни

Виберіть одну правильну відповідь.

1 Вкажіть, скільки відмін іменників є в латинській мові:

- а) 2;
- б) 3;
- в) 4;
- г) 5;
- д) 8.

2 Вкажіть, як визначається відміна латинських іменників:

- а) після закінчення *Nom. sing.*;
- б) після закінчення *Gen. sing.*;
- в) після закінчення *Nom. plur.*;
- г) після закінчення *Gen. plur.*;
- д) після закінчення *Acc. sing.*

3 Вкажіть, як визначається відміна латинських прикметників:

- а) після закінчення *Nom. sing.*;
- б) після закінчення *Gen. sing.*;
- в) після закінчення *Nom. plur.*;
- г) після закінчення *Gen. plur.*;
- д) після закінчення *Acc. sing.*

4 Вкажіть, яке закінчення *Gen. sing.* у першій відміні:

- а) -i;
- б) -ae;
- в) -us;
- г) -is;
- д) -ei.

5 Вкажіть, яке закінчення *Gen. sing.* у другій відміні:

- а) -i;
- б) -ae;
- в) -us;
- г) -is;

д) -ei.

6 Вкажіть, яке закінчення Gen. sing. у третій відміні:

- а) -i;
- б) -ae;
- в) -us;
- г) -is;
- д) -ei.

7 Вкажіть, яке закінчення Gen. sing. у четвертій відміні:

- а) -i;
- б) -ae;
- в) -us;
- г) -is;
- д) -ei

8 Вкажіть, яке закінчення Gen. sing. у п'ятій відміні:

- а) -i;
- б) -ae;
- в) -us;
- г) -is;
- д) -ei

9 Вкажіть, скільки відмін прикметників є в латинській мові:

- а) 2;
- б) 3;
- в) 4;
- г) 5;
- д) 6.

10 Вкажіть, які закінчення Nom. sing. іменників вказують на приналежність до жіночого роду:

- а) -us;
- б) -um, -on, -en, -u;
- в) -a;
- г) -er;
- д) -is.

11 Вкажіть, які закінчення Nom. sing. іменників вказують на приналежність до середнього роду:

- а) -us;
- б) -um, -on, -en, -u;
- в) -a;
- г) -er;
- д) -is.

12 Вкажіть, що є словниковою формою латинських іменників:

- а) форма Nom. sing. і через кому вказано закінчення Gen. sing. та рід;
- б) форма Nom. sing. і через кому вказано закінчення Gen. sing.;
- в) початкова форма (називний відмінок однини чоловічого роду), потім через кому вказуються закінчення жіночого та середнього роду;
- г) дається початкова форма (називний відмінок однини жіночого роду), потім через кому вказуються закінчення чоловічого і середнього роду;
- д) дається початкова форма (називний відмінок однини середнього роду), потім через кому вказуються закінчення жіночого і чоловічого роду.

13 Вкажіть, що є словниковою формою латинських прикметників:

- а) форма Nom. sing. і через кому вказано закінчення Gen. sing. та рід;
- б) форма Nom. sing. і через кому вказано закінчення Gen. sing.;
- в) початкова форма (називний відмінок однини чоловічого роду), потім через кому вказуються закінчення жіночого та середнього роду;
- г) початкова форма (називний відмінок однини жіночого роду), потім через кому вказуються закінчення чоловічого та середнього роду;
- д) початкова форма (називний відмінок однини середнього роду), потім через кому вказуються закінчення жіночого та чоловічого роду.

14 Вкажіть, які прикметники належать до першої групи:

- а) прикметники, словникова форма яких має закінчення -us, -a, -um;
- б) прикметники, які в Nom. sing. мають закінчення -a;
- в) прикметники, словникова форма яких має закінчення -is, -e; -ior, -ius;
- г) прикметники, словникова форма яких має закінчення -ior, -ius;
- д) прикметники, словникова форма яких має закінчення -is, -e.

15 Вкажіть, які прикметники належать до другої групи:

- а) прикметники, словникова форма яких має закінчення -us, -a, -um;
- б) прикметники, які в Nom. sing. мають закінчення -a;
- в) прикметники, словникова форма яких має закінчення -is, -e; -ior, -ius;
- г) прикметники, які в Nom. sing. мають закінчення -us; -um;
- д) прикметники, словникова форма яких має закінчення -is, -e.

ТЕМА 5. Латинські крилаті вирази

Виберіть одну правильну відповідь.

1 Що означає a priori:

- а) в порядку черги;
- б) незалежно від досвіду;
- в) як виключення;
- г) зі статусом «таємно»;
- д) раптово?

2 Що таке de facto:

- а) на справі;
- б) раптово;
- в) науковий підхід;
- г) через непереборні обставини;
- д) недобросовісно?

3 Вираз *terra incognita* можна перекласти як...

- а) небажана особа;
- б) заборона діяти належним чином;
- в) незвідана земля;
- г) непорозуміння;
- д) незнайомиць.

4 Що означає *alter ego*:

- а) широта душі;
- б) друге я;
- в) свобода волі;
- г) утиск прав;
- д) егоїст?

5 Що означає *post factum*:

- а) на вигідних умовах;
- б) за допомогою хабаря;
- в) недобросовісно;
- г) після того, що відбулося;
- д) права людини?

6 Що означає *vox populi*:

- а) права людини;
- б) великий промовець;
- в) голос народу;
- г) зовнішня політика;
- д) внутрішня політика?

7 Якщо вам кажуть *carpe diem*, це означає, що потрібно...

- а) ловити момент;
- б) почати спочатку;
- в) виправдати очікування;
- г) не висовуватись;
- д) говорити тихіше.

8 Що означає вираз *divide et impera*:

- а) я думаю, отже, існую;
- б) виконуй обіцяне;

- в) розділяй і володарюй;
- г) груба помилка;
- д) сказано – зроблено?

9 Як правильно перекласти вираз *dictum – factum*:

- а) до і після;
- б) переможець – той, хто програв;
- в) задум та намір;
- г) сказано – зроблено;
- д) виконуй обіцяне?

10 Що означає *veni, vidi, vici*:

- а) перший, другий, третій;
- б) їж, пий, веселись;
- в) влада, воля та перемога;
- г) прийшов, побачив, переміг;
- д) задум та намір?

11 *Dum spiro spero* – як це перекласти:

- а) поки живеться, житимемо;
- б) поки дихаю, сподіваюся;
- в) поки вчимо, вчимось;
- г) отже, вип'ємо;
- д) їж, пий, веселись?

12 *Dura lex sed lex* – що це означає:

- а) солодкий дим вітчизни;
- б) бажаю тобі виконання бажань;
- в) з нічого нічого не вийде;
- г) закон суворий, але це закон;
- д) поки дихаю, сподіваюся?

13 *Demonstratio ad oculos* – як це перекласти:

- а) влада над собою – найвища влада;
- б) очевидний доказ;
- в) мисляча істота;
- г) за межею розумного;
- д) закон суворий, але це закон?

14 *In angustiis amici apparent* означає...

- а) бісер перед свинями;
- б) істина у вині;
- в) друзі пізнаються в біді;
- г) через терни до зірок;
- д) очевидний доказ.

15 Що означає *porta itineri longissima*

- а) краще пізно ніж ніколи;
- б) важкий лише перший крок;
- в) хто без гріха;
- г) після мороку світло;
- д) друзі пізнаються в біді?

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1 Лучканин С. М. Латинські сентенції (крилаті латинські вислови) з істориколітературним коментарем: навч. посіб. Київ: Наук. світ, 2008. 136 с.

2 Оленич Р. М. Латинська мова : підруч. для студ. ф-тів іноземної філології ВНЗ. Вид. 2-ге випр. Львів : Світ, 2001. 350 с.

3 Цимбалюк Ю. В. Латинські прислів'я та приказки. Київ, 1990. 116 с.

4 Шведов С. А. Латинська мова : підруч. для студ. гуманіт. ф-тів ун-тів. Вид. 2-ге, випр. та допов. Харків : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2013. 387 с.

5 <http://www.pinax.com.ua/krylati-vyslovy/latina/>

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

ДО ВИКОНАННЯ ТЕСТОВИХ ЗАВДАНЬ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

з дисципліни
«*ЛАТИНСЬКА МОВА*»

Відповідальний за випуск Радченко І. Б.

Підписано до друку 05.12.2022 р.

Умовн. друк. арк. 0,5. Тираж . Замовлення № .

Видавець та виготовлювач Український державний університет залізничного
транспорту,

61050, Харків-50, майдан Фейєрбаха, 7.

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 6100 від 21.03.2018 р.